

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Пріоритетними завданнями механізмів державної політики розвитку є:

- реструктуризація економіки з переважним розвитком, з одного боку, найбільш прибуткових і перспективних на даний період галузей, а з іншого — тих, що мають довготермінові економічні переваги в загальній системі територіального розподілу праці;

- реанімація або активізація власних джерел розвитку;

- формування територіально-виробничих комплексів, які орієнтовані на потреби ринку та швидко реагують на кон'юнктурні зміни;

- розвиток міжрегіональних інфраструктурних систем з гідним представництвом території.

Головні цілі державної політики розвитку інноваційного потенціалу на основі антикризового управління полягають у формуванні інноваційної моделі розвитку, запровадженні організаційної структури та використанні механізмів для її реалізації [1].

Механізми державної політики розвитку інноваційного потенціалу в контексті антикризового управління мають формуватися з урахуванням необхідності прискорення науково-технічного прогресу, визначення його пріоритетних напрямів, підвищення інвестиційної активності господарюючих суб'єктів, зменшення розривів у рівні економічного та соціального розвитку регіонів.

Роль механізмів державної політики розвитку інноваційного потенціалу на основі антикризового управління полягає у розробці та реалізації державного стимулювання та підтримці нововведень [5]. В Україні основними елементами цих механізмів є: правова база, на яку має спиратися інноваційна діяльність; фіксація (законодавчо) частки національного доходу, яка має спрямовуватися на інноваційну діяльність; податкові стимули, як для юридичних, так і для фізичних осіб, що займаються інноваційною діяльністю; пріоритетне ресурсне забезпечення інновацій.

Структурну схему управління процесом реалізації державної інноваційної політики в рамках державного антикризового управління подано на рис. 1.

Залежно від суб'єктів, механізми державної політики поділяють на такі:

- вищого рівня (Верховна Рада України, Президент України Кабінет Міністрів України);

- обласного рівня (обласні ради, обласні державні адміністрації).

Прагнення до реалізації ефективного регулювання економічних процесів в Україні та подолання кризових явищ зумовлюють здійснення послідовної, чітко структурованої діяльності органів державної влади й місцевого самоврядування та визначають високу потребу удосконалення та практичного впровадження механізмів державного антикризового управління, які надали б логічне та цілісне уявлення про кожний елемент системи управління, комплекс форм, методів та засобів впливу на інноваційні процеси з метою забезпечення сталого економічного розвитку.

Розглядаючи структуру механізмів здійснення держав-

Рис. 2. Структура механізмів здійснення державної політики розвитку інноваційного потенціалу на основі антикризового управління

ної політики в контексті антикризового управління, можна виділити такі головні елементи: методи, важелі, інструменти, політику, правове, нормативне та інформаційне забезпечення (рис. 2.)

Узагальнення щодо вищевикладеного надають можливість визначити механізми державної політики розвитку інноваційного потенціалу регіонів України на основі антикризового управління таким чином. Механізми державної політики розвитку інноваційного потенціалу в регіоні України на основі антикризового управління об'єднують систему послідовних етапів, структурних елементів, які є взаємопов'язаними та взаємодіють один з одним, визначають порядок, особливості, методи та інструменти цілеспрямованого інноваційного впливу органів державної влади та місцевого самоврядування (суб'єктів управління) на соціально-економічні процеси на рівні країни і регіонів (об'єктів управління) з метою перешкодження виникненню, кризових явищ в економіці та задля їх послаблення або подолання.

Реалізація механізмів державної політики розвитку інноваційного потенціалу регіонів на основі антикризового управління передбачає здійснення декількох етапів [5].

Перший етап. Визначення мети, завдань механізму державної політики. Механізм державного антикризового управління на основі розвитку інноваційного потенціалу регіонів має включати:

- мету, яка надає державному антикризовому управлінню цілеспрямованості та визначає бажаний та можливий стан системи, що має бути досягнутий;

- завдання регулювання, що визначають предмет дії та передбачають її необхідність щодо переведення об'єкта регулювання в якісно або кількісно інший стан, спрямовують його розвиток у заданому напрямі через управлінський вплив;

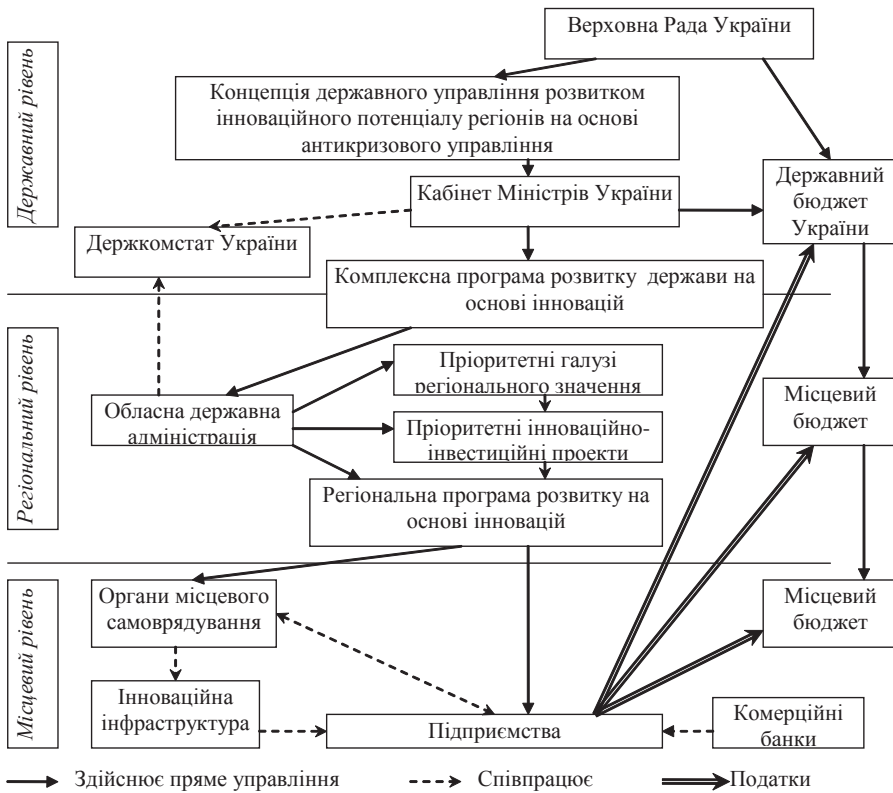

Рис. 3. Механізм реалізації державної політики розвитку інноваційного потенціалу в контексті антикризового управління органами центральної влади і місцевого самоврядування

— суб'єкти управління, які є головним елементом управлінської підсистеми, що безпосередньо здійснює управлінський вплив у системі державного антикризового управління.

Другий етап. Оцінювання ринку підприємств регіонів України. Цей етап передбачає проведення маркетингових досліджень, з одного боку, потреб ринку підприємств регіону, а з іншого — виробничих можливостей цих підприємств. На основі цих досліджень повинна бути розроблена концепція маркетингу регіону і стратегії маркетингу регіону.

Третій етап. Оцінювання інноваційного потенціалу регіонів України. Для здійснення ефективної державної політики розвитку інноваційного потенціалу вагоме значення має об'єктивна, повна, комплексна інформація про соціально-економічне становище на державному й на регіональному рівнях та про ступінь реалізації пріоритетних національних інтересів у економічній, соціальній, інноваційній сферах, визначених на законодавчому рівні. Це передбачає здійснення аналізу економічної ситуації, виявлення тенденцій соціально-економічного, інноваційно-інвестиційного розвитку регіонів та їх ранжування за рівнем інноваційної сприйнятливості.

Четвертий етап. Виявлення перспективних напрямів стимулювання виробництва на основі інновацій.

П'ятий етап. Оцінка правового забезпечення механізмів здійснення державної політики в контексті антикризового управління.

Для реалізації державної політики розвитку інноваційного потенціалу як регіонів, так і держави в цілому необхідно, в першу чергу, удосконалити чинне законодавство в галузі інноваційної діяльності.

Потребує удосконалення система оцінки інноваційного розвитку. Гостримі є проблеми підвищення рівня наукової обґрунтованості та адаптації до умов України порогових значень

показників, визначених світовою практикою державного управління. Одночасно важливою є потреба в опрацюванні проблеми виявлення першочерговості фінансування з держбюджету інноваційних проектів, а також пошуки інших джерел фінансування цих проектів.

Шостий етап. Пошук джерел фінансування розвитку промисловості регіону.

Сьомий етап. Формування системи управління ризиками, що передбачає визначення основних принципів управління ризиками у механізмі державного антикризового управління на основі інноваційного розвитку та чинників, що впливають на успішність управління ризиками, аналізі методів управління ризиками інноваційного розвитку регіону.

Восьмий етап. Моніторинг стану здійснення державної політики на основі антикризового управління. Заключним та обов'язковим етапом управління інноваційним розвитком є контроль, який має забезпечувати порівняння фактичного стану інноваційного розвитку із бажаним, своєчасне виявлення відхилень та їх причин; встановлення недовіків, помилок управлінської діяльності; спостереження за зміна-

ми соціально-економічного, інвестиційно-інноваційного середовища та прогнозування стану економіки.

Отже, запропонуємо організаційний механізм реалізації концепції державної політики розвитку інноваційного потенціалу на основі антикризового управління органами центральної влади і місцевого самоврядування (рис. 3).

ВИСНОВКИ

Сьогодні Україна має реальну можливість виробити принципово новий алгоритм здійснення державної політики розвитку інноваційного потенціалу на основі антикризового управління. Ефективні механізми державного антикризового управління повинні об'єднувати централізоване державне, регіональне прогнозування, планування і регулювання соціально-економічних процесів, їх збалансування та взаємоузгодженість.

Література:

1. Державне регулювання економіки / І. Михасюк, А. Мельник, М. Крупка та ін.; за ред. І. Михасюка. — Л.: ЛНУ імені Івана Франка; Українські технології, 1999. — 640 с.
2. Закон України "Про інноваційну діяльність" // Голос України. — 2002. — 9 серпня.
3. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність" // Голос України.
4. Закон України "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки" // Голос України. — 2001. — 11 липня.
5. Ткачова Н.М. Механізм державної підтримки інноваційних процесів на регіональному рівні / Н.М. Ткачова, Т.А. Гончарова // Фінансові аспекти державного управління: збірник наукових праць Донецької державної академії управління (Серія: Державне управління). — Донецьк: ДонДУУ, 2004.